

© FOUR PAWS

Проучване на ЧЕТИРИ ЛАПИ за незаконната търговия с кучета в България през 2021 г.

Защита на животните.
Навсякъде по света.

КЛАУЗА ЗА ОТКАЗ ОТ ОТГОВОРНОСТ

Настоящият доклад цели да представи описание на проблемите от гледна точка на хуманното отношение към животните и сигурността на потребителите при развъждането и предлагането за продажба на кучета в България, както и отклоненията от действащото в България и Европейския съюз законодателство.

За целта са инициирани телефонни разговори и срещи на място с продавачи, обявили животни за продажба в сайтове за обяви. Проверките са извършени по метода „таен клиент“, при който проверките се доближават максимално до реалните ситуации, в които попадат потенциалните купувачи ежедневно. Събраните от проучването данни са обработени за статистически цели и са представени в обобщен вид. Представители на ЧЕТИРИ ЛАПИ не са присъствали на място при проверките. Всички детайли по отделните случаи, наблюдавани при проверките, са предоставени на ЧЕТИРИ ЛАПИ от организаторите на проучването.

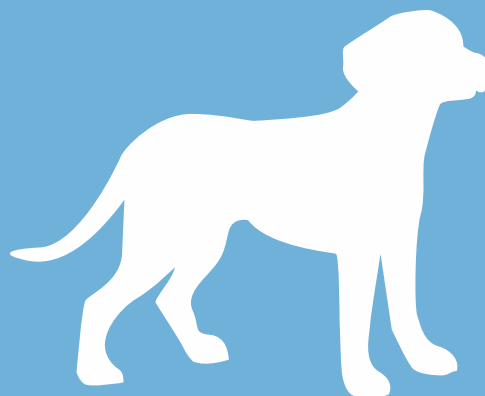
Докладът въз основа на събраните данни е изготвен от ЧЕТИРИ ЛАПИ, с подкрепата на Марио Арабистанов и Стефани Богомилова от адвокатско дружество «Камбуров и Съдружници», които допринесоха за поставяне на наблюдаваните случаи в правен контекст, чрез тълкуване на детайли от действащото законодателство по темата.

ЧЕТИРИ ЛАПИ не претендира, че разгледаната извадка от обяви е представителна. Въпреки това, тя е показателна за голям брой обяви, които се публикуват всеки ден и за голяма част от покупките на куче, които се осъществяват.

Ако искате да се информирате за новини и други материали на тема незаконна търговия с кучета, можете да посетите подстраницата на уебсайта ни:

<https://www.four-paws.bg>

<https://www.four-paws.bg/nashata-rabota-i-kampanii/kampanii/pomognete-ni-da-sprem-nezakonnata-tragoviya-s-kuchencza>

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪКРАЩЕНИЯ	5
УВОД	6
1. ОБОБЩЕНИЕ НА ЗАКОНОВИТЕ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЯ, РЕГИСТРАЦИЯ, РАЗВЪЖДАНЕ И ПРОДАЖБА НА КУЧЕТА	7
1.1. Национално законодателство	7
1.2. Въпроси и отговори за това какво е (не)законно при търговията с кучета в България	11
1.3. Европейско законодателство: Регламент за здравето на животните	13
2. МЕТОДОЛОГИЯ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО	15
2.1. Цели	15
2.2. Метод	15
2.3. Обхват	16
3. РЕЗУЛТАТИ	16
3.1. Място на осъществяване на покупката	16
3.2. Място на срещата, условия, има ли други кучета на мястото	17
3.3. Възраст на предлаганото куче - спазено ли е законовото изискване за минимална възраст и отделено ли е твърде рано от майката	17
3.4. Поставени ваксини	17
3.5. Идентификация и регистрация на продаваното куче	18
3.6. Свидетелстване в случай на нарушение	19
4. ОБОБЩЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ	19

5. КАЗУСИ	22
Казус 1 – Пудел	23
Казус 2 – Кавалер кинг чарлз шпаньол	23
Казус 3 – Чихуахуа	24
Казус 4 – Пинчер	24
Казус 5 – Померан	25
Казус 6 – Чухуахуа	25
Казус 7 – Пинчер	26
Казус 8 – Френски булдог	26
Казус 9 – Кучета от различни породи	27
Казус 10 – Йоркширски териер	30
Казус 11 – Пинчер	30
Казус 12 – Алабай	31
Казус 13 – Английски сетер	31
Казус 14 – Мопс	32
Казус 15 – Чихуахуа	33
Казус 16 – Чихуахуа	33
Казус 17 – Голдън ретривър	34
 6. КАКВО МОЖЕ ДА СЕ НАПРАВИ, ЗА ДА СЕ РЕШИ ПРОБЛЕМЪТ С НЕЗАКОННАТА ТЪРГОВИЯ С КУЧЕТА?	 35
6.1. Какво да направим, ако станем свидетели на незаконно развъждане или продажба на кучета?	36
6.2. Препоръки към институциите и контролните органи	36

СЪКРАЩЕНИЯ

БАБХ

ЕС

ЗВД

ЗЗЖ

ОДБХ

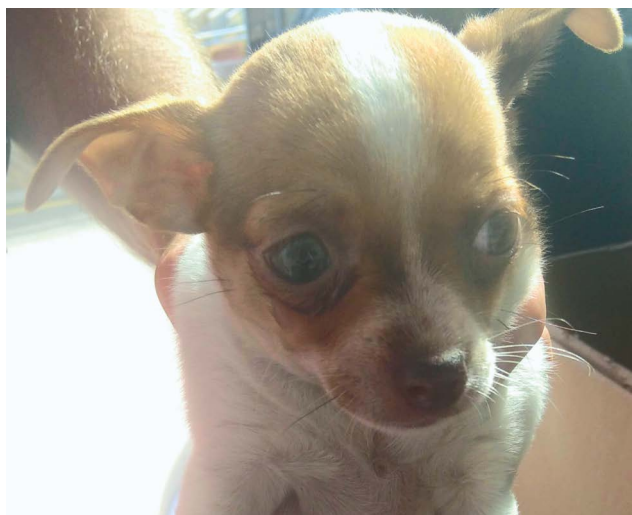
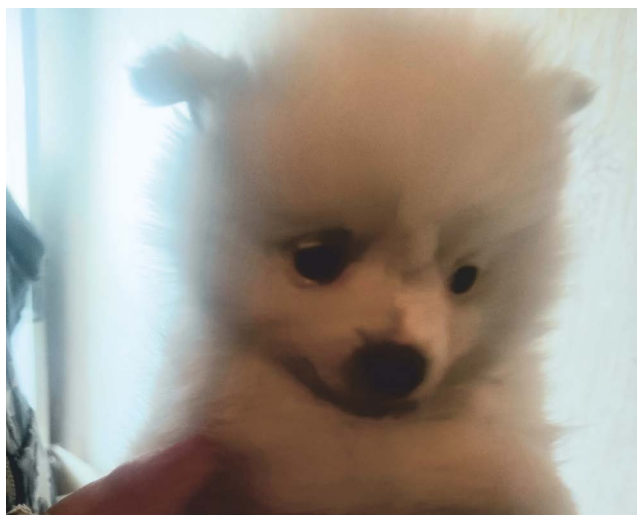
Българска агенция по безопасност на храните

Европейски съюз

Закон за ветеринарномедицинската дейност

Закон за защита на животните

Областна дирекция по безопасност на храните

Всички снимки са със запазени права! © FOUR PAWS

УВОД

Търсенето на животно-компаньон през последните години в Европа все повече се увеличава, като най-популярното място за намиране на такъв са онлайн сайтовете за обяви. Почти 2,4 милиона кучета се търгуват всяка година в европейски сайтове за обяви, а всеки ден обявите за кучета в три от най-популярните сайтове за обяви през 2020 и 2021 г. в България са над 5000.

За да се задоволи растящото потребителско търсене, всеки ден хиляди кучета се развъждат и продават в България и в други европейски страни незаконно. На развъжданите кучета често не са осигурени необходимите базови условия на нормално отглеждане. Вместо това, животните, които се отглеждат за развъждане, се използват максимално често за тази цел, а кученцата се продават в първия възможен момент, без да са социализирани и ваксинирани, както и твърде рано, за да бъдат отделени от майката. Заради развъждането на животните на конвейр с единствена цел печалба, този тип незаконни развъдници се наричат ферми за кучета (puppy mills).

В първите седмици от живота си отглежданите там кученца стават жертва на много лоши условия, което се отразява на по-нататъшното им развитие в дългосрочен план. Когато се стигне до предлагане на кучетата за продажба, те често се предоставят на новия собственик без паспорт, микрочип и необходимите ваксини. Това позволява на хората, развъждащи кучетата незаконно, да прикрият дейността си и да продадат голям брой кучета, без това да бъде проследено, а освен това намалява разходите за сметка на печалбата. Липсата на поставени ваксини и необходимите условия на отглеждане поставят в риск здравето както на животните, така и на хората.

За проучването

Фондация ЧЕТИРИ ЛАПИ редовно получава сигнали от купувачи, станали жертва или свидетел на незаконната търговия с кучета. За да провери размера на незаконната търговия, проблемите при продажба на кучета и до колко развъдените и предлагани кучета отговарят на българското законодателство, ЧЕТИРИ ЛАПИ инициира проверка на извадка от обявите в популярни сайтове за обяви в България. Настоящият документ представя резултатите от тази проверка.

В първата част на документа се разглежда законовата рамка, включваща изискванията на националното и европейското законодателство за регистрацията на обектите за развъждане на кучета като референция за отчетените при проверката нарушения.

Във втората част на документа се описва извършеното проучване по обяви за продажба на кучета от три платформи за обяви – включително извлечените от извадката тенденции и описание на отделните казуси. В заключение са дадени препоръки към хората, станали свидетели на случаи на незаконна търговия с кучета и към институциите за това какво трябва да се промени, за да се реши проблемът с масовото незаконно развъждане на кучета в нерегистрирани обекти и в нехуманни условия.

1. ОБОБЩЕНИЕ НА ЗАКОНОВИТЕ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЯ, РЕГИСТРАЦИЯ, РАЗВЪЖДАНЕ И ПРОДАЖБА НА КУЧЕТА

1.1. Национално законодателство

Българското законодателство поставя ясни изисквания за идентификация, регистрация, развъждане и продажба на кучета, като е видна съгласуваност между документите на различните нива. Контролният орган е Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ).

✓ **Регистрация като животновъден обект**

Обекти, в които се отглеждат, развъждат и/или предлагат домашни любимци с цел търговия следва да бъдат регистрирани като животновъден обект – развъдник.

Всеки регистриран развъдник следва да изпълнява минималните изисквания за условията на отглеждане, ветеринарна грижа и хуманно отношение към животните.

Регистрацията на животновъден обект следва процедурата по чл. 137 от Закона за ветеринарно-медицинската дейност (ЗВД), както и реда, предвиден във приложимата подзаконова уредба.

Регистрацията се извършва вследствие на извършена от комисия проверка, която следва да гарантира съответствието на обекта с ветеринарномедицинските изисквания за отглеждане на животни и хуманно отношение към тях. В допълнение, удостоверението за регистрация включва и информация за обекта, неговия собственик, както и информация за договор за профилактика, лечение и диагностика на болести по животните, сключен с ветеринарен лекар.

Наредба № 41 от 10 декември 2008 г. („Наредба № 41“) за изискванията към обекти, в които се отглеждат, развъждат и/или предлагат домашни любимци с цел търговия, към пансиони и приюти за животни регламентира:

- ✓ минималните зоохигиенни параметри при отглеждане, размножаване и продажба на домашни любимци;
- ✓ задълженията на собствениците на обектите за осигуряване изпълнението на изискванията по тази наредба;
- ✓ задълженията на ветеринарномедицинските органи, свързани с контрола по спазване на изискванията по тази наредба.

Според чл. 73 от Наредба № 41, развъдниците за кучета и котки изпълняват в допълнение и изискванията за отглеждане на животните по глава трета, регламентираща пансионите (хотелите) за животни, по отношение на:

- ✓ гъстотата на настаняване на животните;
- ✓ минималната площ за настаняване на животните;
- ✓ осигурена площ за интензивно движение на животните и ежедневни разходки.

Относно въпроса за развъждането на кучета в домашни условия, ЧЕТИРИ ЛАПИ изпрати заявление за достъп до обществена информация до Българската агенция по безопасност на храните, които изразиха позиция, че **всеки собственик на животно-компаньон е длъжен да избягва раждането на нежелани поколения, а всеки, който отглежда куче с цел развъждане, следва да се регистрира като развъдник:**

Според чл. 35 ал. 5 от Закона за защита на животните (ЗЗЖ) собственикът на куче, който го отглежда с

цел развъждане, се регистрира по чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност и заплаща такса в общината. Всеки, който отглежда или се грижи за животно компаньон, е длъжен да избягва раждането на нежелани приплоди, съгласно чл. 7, т. 6 от Наредба № 39 от 1.12.2008 г. за условията за отглеждане на животни компаньони, съобразени с техните физиологически и поведенчески особености.

✓ Минимална възраст за продажба

Всички кучета за продажба трябва да са самостоятелни и отбити, на минималната възраст 8 седмици, така че малките кучета да не се отделят от майките им твърде рано и да развият имунитет.

Според чл. 20 на Наредба № 41 всички животни, предлагани за продажба, трябва да бъдат напълно самостоятелни, а бозайниците – отбити.

Минималната възраст на кучетата, предлагани за продажба е 8 седмици.

✓ Идентификация и регистрация

Всички кучета следва да преминат през официална идентификация чрез поставяне на микрочип и издаване на идентификационен документ още след навършване на 6-седмична възраст.

Минималната възраст за предлагането им за продажба е 8 седмици, като по този начин се цели гарантирането на възможността за проследяване на произхода и здравния статус на кучетата при необходимост, както и достигане на необходимата зрялост за отделянето им от майката.

Чл. 37, ал.1 от Закона за защита на животните постановява задължителната регистрация на кучета, като в базата данни се въвежда информацията относно:

- ✓ име на страната на произход на кучето;
- ✓ име, пол, цвят и порода;
- ✓ дата и място (адрес) на раждане на кучето;
- ✓ адрес, име на собственика;
- ✓ данни на ветеринарния лекар, поставил чипа;
- ✓ датата на поставяне на чипа или татуировката;
- ✓ извършени ветеринарномедицински манипулации;
- ✓ кастрация на кучето.

Чл. 174 от Закона за ветеринарномедицинската дейност регламентира реда, по който се извършва идентификацията, обезпаразитяването и ваксинацията на кучета. Ал. 1 на чл. 174 постановява, че **кучета, навършили 6-седмична възраст подлежат на официална идентификация** чрез поставяне на инжектируем транспондер (микрочип) и издаване на идентификационен документ (паспорт), като собствениците ги представят на регистриран ветеринарен лекар, който упражнява ветеринарномедицинска практика във ветеринарномедицинско заведение.

Според чл. 72 на Наредба № 41

- ✓ (1) всяко куче се идентифицира от ветеринарен лекар и му се издава паспорт;
- ✓ (2) идентификацията на животните се извършва чрез поставяне на микрочип, преди да бъдат отбити и задължително преди да напуснат обекта на произход.

Данните от извършените идентификация и ветеринарномедицински манипулации се въвеждат в Интегрираната информационна система на Българската агенция по безопасност на храните (ВетИС).

Според чл. 429 от Закона за ветеринарномедицинската дейност **собственик на куче, който наруши изискване по чл. 174, се наказва с глоба в размер 200 лв., а когато нарушението е извършено от юридическо лице или едноличен търговец, се налага имуществена санкция от 200 до 400 лв.**

✓ **Ваксинация**

Всички кучета за продажба следва да са обезпаразитени и ваксинирани, според тяхната възраст и схемите за ваксинация.

Липсата на ваксинации при кучетата водят до разпространяване на опасни заболявания и летален изход на поколенията в млада възраст.

Съгласно ал. 1 на чл. 174 от Закона за ветеринарномедицинската дейност **кучета, навършили 6-седмична възраст подлежат на обезпаразитяване и ваксинация срещу болести по кучетата**, различни от болестта бяс, като собствениците ги представят на регистриран ветеринарен лекар, който упражнява ветеринарномедицинска практика във ветеринарномедицинско заведение. **Ваксинацията на кучета срещу болестта бяс също е задължителна** съгласно чл. 174, ал. 2 от Закона за ветеринарномедицинската дейност, като тя се извършва на **по-късна възраст – навършена 12-седмична, но не повече от 6-месечна възраст**. Всяка следваща ваксинация срещу болестта бяс се извършва 12 месеца след предходната.

Поставянето на необходимите ваксини е свързано с възрастта на кучето. Първите ваксини при кучето трябва да започнат около 5та – 6та седмица и трябва да приключат до 14та седмица. Препоръчително е да се завърши пълен курс на ваксинация, като през това време кучето не трябва да се извежда и среща с други кучета. Ваксинацията срещу бяс е задължителна, а ваксинациите срещу гана, парвовируса, хепатит, параинфлуенца, лептоспироза са силно препоръчителни.

Първа ваксина:

5-седмична възраст - Ваксина срещу парвовируса или

6-седмична възраст - Комбинирана ваксинация срещу гана и парвовируса

Втора ваксина:

8-9 седмична възраст - Комбинирана ваксинация срещу гана, парвовируса, хепатит, параинфлуенца и лептоспироза или само гана, парвовируса и хепатит

Трета ваксина:

12 седмична възраст - Комбинирана ваксинация срещу гана, парвовируса, хепатит, параинфлуенца, лептоспироза и бяс

Кратка информация за заболяванията, срещу които кучетата задължително трябва да се ваксинират:

Гана

Ганата е силно заразен вирус, който засяга храносмилателната система, дихателната система, кожата, имунната система и централната нервна система. Ганата няма специфично лечение. Важно е да се посети ветеринарен лекар в момента, в който има подозрение, че кучето е болно. Навременното и ударно симптоматично лечение може да помогне на кучето да се възстанови напълно, но понякога неврологичните симптоми остават завинаги при някои животни. **Ганата при малките кученца е сериозна и често фатална, тъй като кученцата са по-податливи към вирусни инфекции.** Възрастните кучета могат да се възстановят от ганата, но често имат устойчиви неврологични разстройства или разстройства на централната нервна система. Смъртността при възрастните кучета е около 50 %, а при малките достига до 80 %.

Парвовируса

Парвовирусът е инфекциозно заболяване, което засяга най-сериозно храносмилателната система и костния мозък. Наблюдава се най-често при млади и неваксинирани кучета, но може да се прояви и при възрастни кучета, които не са ваксинирани. Заболелите кучета имат силна диария и повръщане, могат да получат припадъци и хипотермия, поради тежката дехидратация. **Смърт може да настъпи от 24 до 72 часа след първите клинични симптоми. Ако кучето не се лекува своевременно, вероятността от смърт надвишава 90 %.**

© FOUR PAWS

Хепатит

Инфекциозният хепатит при кучетата засяга черния дроб и може да се прояви от леко повишена температура до силно влошено общо състояние. Симптомите са апатия, анорексия, жажда, конюнктивит, коремна болка и повръщане. Температурата се повишава и се наблюдават кръвоизливи по устната лигавица. Въпреки че е засегнат черният дроб, е възможно да не се наблюдава типичното за хепатита пожълтяване на тялото. **Смъртността варира от 10 % до 30 % и е най-висока в ранна възраст.**

Параинфлуенца

Кучешката параинфлуенца е силно заразен респираторен вирус, който засяга горните дихателни пътища. Познат е като кучешка кашлица, защото протича със суха давеща и продължителна кашлица. Много често срещано заболяване в кучешки хотели, приюти или домакинства, в които се отглеждат много кучета. **Кашлицата е мъчителна и преминаването към белия дроб може да бъде фатално.**

Лептоспироза

Лептоспирозата е зооноза, която може да засегне и човека. Децата са с най-висок риск от заразяване от домашния любимец. Разпространява се чрез урината на животното и може да оцелее в околната среда дълго време. При кучетата лептоспирозата засяга цялото тяло, размножавайки се в черния дроб, бъбреците, централната нервна система, очите и репродуктивната система. **Инфекцията може да бъде фатална. С правилното лечение шансът за оцеляването на кучето е около 80 %, но дейността на бъбреците ще бъде засегната за цял живот.**

Бяс

Бесът е една от най-опасните зоонози, която може да се предаде от животно на човек. Заболяването се предава чрез ухапване. Засяга нервната система, като клиничните признаци се проявяват от една седмица до една година от ухапването (най-често 2-3 месеца). **Бесът е изключително опасно заболяване, като смъртността е 100 %.**

Съгласно чл. 70 на Наредба № 41 също е задължително кучетата да се продават ваксинирани съобразно схемите за ваксинация, посочени в лицензираните за употреба ваксини. Масовата продажба на кучета, по-малки от изискуемата възраст от минимум 8 седмици, води и до незаконната продажба на кучета, които нямат поставени задължителните ваксини.

✓ Предоставяне на информация към купувачите

При осъществяване на покупка на дадено животно е задължително лицата, търгуващи с животни, да предоставят писмена информация под формата на брошура и съвети към клиентите за начина на отглеждане на животните, необходимите грижи, задължителни ваксинации и регистрации, както и мерки за безопасност, съгласно чл. 13, ал. 2 на Наредба № 41 от 10 декември 2008 г. за изискванията към обекти, в които се отглеждат, развъждат и/или предлагат домашни любимци с цел търговия, към пансиони и приюти за животни.

1.2. Въпроси и отговори за това какво е (не)законно при търговията с кучета в България

Съгласно българското законодателство задължително ли е всички кучета да имат паспорт и микрочип преди навършването на 8 седмична възраст?

Това трябва да се е случило още на 6-месечна възраст. Идеята на законодателя в този случай е от самото въвеждане на пазара на съответното животно, същото да бъде идентифицируемо.

Закон за ветеринарномедицинската дейност

Чл. 174. (Изм. - ДВ, бр. 13 от 2020 г., в сила от 14.02.2020 г.) (1) Собствениците на кучета, навършили 6-седмична възраст, ги представят на регистриран ветеринарен лекар, който упражнява ветеринарномедицинска практика във ветеринарномедицинско заведение за:

1. официална идентификация чрез поставяне на инжектируем транспондер и издаване на идентификационен документ (паспорт), отговарящи на изискванията на наредбата по чл. 51, ал. 5;
2. обезпаразитяване и ваксинация срещу болести по кучетата, различни от болестта бяс.

Наредба № 41

Чл. 20. Всички животни, предлагани за продажба, трябва да бъдат напълно самостоятелни, а бозайниците - отбити. Минималната възраст на бозайниците, предлагани за продажба, трябва да бъде:

1. кучета - 8 седмици;

Законно ли е собственикът да поиска от ветеринарния лекар да издаде само паспорт и да не имплантира микрочип, когато издава паспорта? Така кучето има само паспорт, но без номер за идентификация, тъй като няма микрочип, поставен от ветеринарния лекар.

Съгласно чл. 174 от ЗВД двете действия се извършват заедно. В чл. 439 от ЗВД е предвидена административнонаказателна отговорност за собственици, които не изпълнят задължението си в тази връзка – глоба в размер на 200 лв. За физически лица и от 200 до 400 лв. за юридически лица. Същото задължение се извежда и от чл. 72, ал. 2 от Наредба № 41 – «Идентификацията на животните се извършва чрез поставяне на микрочип, преди да бъдат отбити и задължително преди да напуснат обекта на произход.»

Кой трябва да издаде санкция / глоба?

Компетентният орган, който упражнява контрол и налага санкциите по ЗВД и ЗЗЖ е БАБХ.

Законно ли е да се продават кучета преди 8 седмична възраст?

Не е законно. В Наредба № 41 е предвидено едновременно настъпване на следните условия, преди кучетата да бъдат продавани: да бъдат отбити от майката и да имат навършена 8-седмична възраст. При нарушение на разпоредбите на Наредба № 41 БАБХ имат следните правомощия:

1. да издадат задължителни предписания, в които посочват срок за отстраняване на нарушенията;
2. да разпоредят спиране на експлоатацията на обекта за срок, определен по тяхна преценка, но не по-дълъг от 6 месеца, когато нарушенията не бъдат отстранени в определения по т. 1 срок;
3. да направят предложение до директора на Областната дирекция по безопасност на храните (ОДБХ), на чиято територия се намира обектът, да заличи регистрацията му и обезсили издаденото удостоверение;
4. да наложат административно наказание и предприемат административни мерки по реда на ЗВД и ЗЗЖ.

Законно ли е да се продават кучета без задължителните ваксини, които трябва да се направят преди навършване на 8 седмици?

Не е законно. Налице е изрично изискване съгласно чл. 70 от Наредба № 41, който предвижда, че котките и кучетата се продават ваксинирани съобразно схемите за ваксинация.

Законно ли е частните лица, развъждащи и продаващи кучета, да не бъдат регистрирани като развъдчици съгласно действащото законодателство?

В т. 14 от Допълнителните разпоредби от Наредба № 41 е дадена легална дефиниция за зоомагазини и

развъдници – те са **Обекти, в които се отглеждат, развъждат и/или предлагат домашни любимци с цел търговия**. И двата типа обекти подлежат на задължителна регистрация съгласно чл. 4, ал. 1 от Наредба № 41, във връзка с чл. 137 от ЗВД. Законът не прави разлика между частните лица и другите лица, извършващи търговия с животни – от значение е самият обект и целта на животните, настанени в него.

Каква е глобата, ако някой работи като незаконен развъдник? Какви санкции могат да бъдат наложени?

Съгласно чл. 419 от ЗВД е предвидена глоба или имуществена санкция в размер от 500 до 1000 лв. Формулировката на тази разпоредба още веднъж потвърждава, че под отговорност могат да бъдат подведени физически и юридически лица. Причината, е че от юридическа гл. т. наказанието „глоба“ се налага на физически лица, а „имуществена санкция“ – на юридически лица.

Какви са глобата и санкциите, ако частно лице продава нерегистрирани кучета / кучета без микрочипове в апартамента си или на улицата?

В този случай е възможно да бъдат установени множество нарушения, за всяко от които се налага отделна глоба:

1. Неспазване на изискванията към развъдниците – глоба до 1000 лв., съгласно чл. 419 от ЗВД;
2. Неспазване на изискването за регистрация – глоба до 1000 лв., съгласно чл. 419 от ЗВД;
3. Липса на регистрация/чип на кучето – глоба от 200 лв, съгласно чл. 429 от ЗВД.

Следва да се има предвид, че за да бъдат приложени тези глоби, тази дейност трябва да бъде извършвана по занятие – тоест да не е единичен случай.

В случаи на незаконно развъждане или продажба на кучета, кога могат властите да конфискуват кучетата?

Когато животните не са регистрирани, съгласно чл. 139а, ал. 3, същите могат да бъдат отнети в полза на държавата. Същото се отнася и при нарушение на изискванията за изхранване, транспортиране, причиняване на стрес, болка, страдание и смърт.

В този случай мярката се налага от директора на съответната ОДБХ след уведомление на съответния официален ветеринарен лекар.

Какви данъци трябва да се плащат на българската държава от развъдник?

В този случай се счита, че лицето извършва търговска дейност, поради което следва да заплаща обичайните преки и косвени данъци (данък печалба, ДДС – ако е приложимо), както и съответните осигурителни вноски.

Какви български закони се нарушават, ако частно лице продава кучета, без да се регистрира като развъдник и извършва сделката, без да плаща данъци за получените пари?

Нарушават се разпоредбите на ЗВД и ЗЗЖ във връзка с продажбата на кучета без регистрация като развъдник.

По отношение на данъците – нарушават се Закона за данъците върху доходите на физически лица, както и Закона за корпоративно подоходно облагане.

В определени хипотези е възможно да е налице и извършено престъпление – така например съгласно чл. 255 от Наказателния кодекс, който избегне установяване или плащане на данъчни задължения се наказва с лишаване от свобода от една до шест години и с глоба до две хиляди лева. Ако данъците са в размер над 12 000 лв, наказанието може да бъде лишаване от свобода от три до осем години и конфискация на част или на цялото имущество на виновния.

Според причинените физически вреди на животните е възможно да бъде извършено и престъпление съгласно чл. 325б от Наказателния кодекс.

1.3. Европейско законодателство: Регламент за здравето на животните

Регламентът на ЕС за здравето на животните определя **правила за превенция и контрол на зооозни заболявания при животни, отглеждани от хора, като домашни любимци**. В него е предвидено изискването **всички продавачи на кучета и котки, развъдници и превозвачи да регистрират своите обекти към съответния национален орган, отговарящ за здравето на животните**. Регламентът влезе в сила на 21 април 2021 г.

Според Регламента „...хармонизиран подход е особено необходим, за да не се допусне изключването на някои видове обекти от задължението за регистрация. Това е от особено значение както при обектите, представляващи по-висок от незначителния риск за здравето на животните, така и при обектите, представляващи по-висок от незначителния риск за общественото здраве. Пример за подобен риск е отглеждането на животни, които живеят в тесен контакт с хората или в близост до тях, като развъждане на кучета в мащаб, който предполага в известна степен продължаващ характер на действията и известна степен на организираност с основна цел тези животни да бъдат продадени, за да станат домашни любимци в домакинства.“

Регламентът регламентира задължение на операторите да регистрират животновъдните обекти, включително преди да започнат посочените дейности, да:

- а) уведомяват компетентния орган за всички животновъдни обекти, за които носят отговорност;
- б) предоставят на компетентния орган следната информация:
 - наименованието и адреса на съответния оператор;
 - местоположението на животновъдния обект и описание на съоръженията му;
 - категориите, видовете и броя или количествата на отглежданите сухоземни животни или зародишни продукти в животновъдния обект, които те възнамеряват да отглеждат, и капацитета на животновъдния обект;
 - вида животновъден обект; както и
 - други аспекти на животновъдния обект, които са от значение за целите на определяне на свързания с него риск.

Компетентният орган определя отделен регистрационен номер на всеки животновъден обект, превозвач и оператор. Всеки компетентен орган създава и поддържа актуализирани регистри на всички животновъдни обекти и оператори, регистрирани от него. Той предоставя регистъра, посочен в първа алинея, букви а) и б), на разположение на Комисията и на компетентните органи на останалите държави членки, доколкото съдържащата се в него информация е от значение за движението на отглеждани сухоземни животни и зародишни продукти от тях между държавите членки. Той предоставя регистъра на одобрените животновъдни обекти, посочен в първа алинея, буква б), на разположение на обществеността, доколкото съдържащата се в него информация е от значение за движението на отглеждани от тях сухоземни животни и зародишни продукти от тях между държавите членки.

Това задължение за регистрация на обектите и предоставяне на регистъра с всички животновъдни обекти на контролните органи на ЕС е ключово изискване на задължителния Регламент на ЕС и представлява задължение и на европейско ниво всички развъдници за кучета да бъдат регистрирани.

2. МЕТОДОЛОГИЯ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

2.1. Цели

Целта на проучването е да събере повече информация относно практиките за покупко-продажба на кучета чрез онлайн обяви от сайтове за обяви, както и да установи доколко се спазват законово установените изисквания при продажбата на кучета в България. Основните цели на проучването са свързани с намиране на отговори на следните въпроси:

1. В развъдник ли се осъществява покупката - информация за мястото, на което се извършва огледът и продажбата на кучета:
 - регистриран развъдник;
 - в къща/апартамент;
 - на улицата, на паркинг и т.н.
2. Информация за условията на мястото за оглед и при които се отглежда кучето, предлагано за продажба:
 - къде се държи кучето, което се продава – пуснато свободно, в ограждение, в клетка, в кашони/щайги;
 - има ли други кучета.
3. Възраст на предлаганото куче:
 - на колко дни/седмици е кучето;
 - на мястото ли е майката на кучето, отделено ли е твърде рано от нея.
4. Идентификация и регистрация на продаваното куче:
 - има ли кучето паспорт и микрочип;
 - предоставени ли са на купувача необходимите документи.
5. Ваксини - поставени ли са на кучето необходимите ваксини, в зависимост от неговата възраст.

2.2. Метод

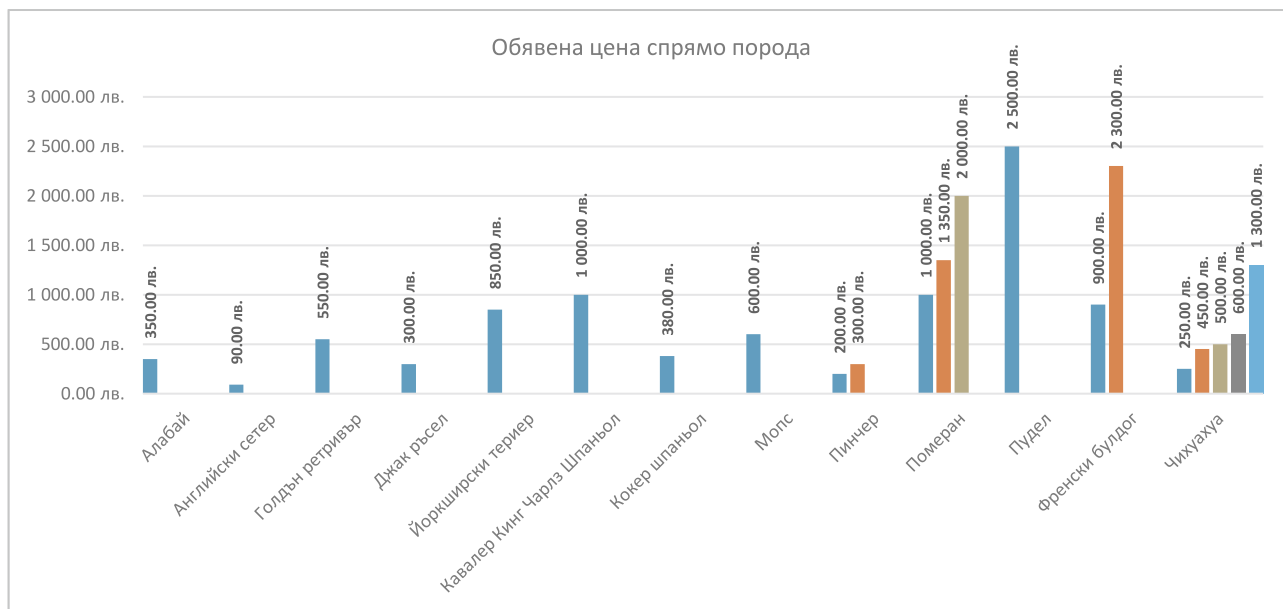
Проучването е проведено по метода „таен клиент“ от фирма, специализирана в този тип изследвания. Този метод дава възможност за поглед отвътре на практиките за покупко-продажба на кучета чрез онлайн обяви, тъй като проверките се доближават максимално до реалните ситуации, в които ежедневно попадат купувачите на кучета. Извършването на всяка проверка следва обичайните стъпки на потенциален купувач на куче от онлайн обява – телефонно обаждане по обява за продажба на кученце, уговорка и посещение на място за преглед и евентуална покупка на продаваното животно. В допълнение, тайните клиенти задават въпроси, свързани с възрастта, документите и поставените ваксини на продаваното куче, които позволяват да се установи спазват ли се законово установените изисквания при продажбата. Събраните от проучването данни са обработени за статистически цели и са представени в обобщен вид. Представители на ЧЕТИРИ ЛАПИ не са присъствали на място при проверките. Всички детайли по отделните случаи, наблюдавани при проверките, са предоставени на ЧЕТИРИ ЛАПИ от организаторите на теренните проверки.

2.3. Обхват

Проучването е проведено в периода 05.2021 – 06.2021 г. по подбрани на случаен принцип обяви в сайтове за обяви от 15 населени места и 19 различни продавачи. Реализирани са 34 обаждания, от които при 24 е осъществена и среща за оглед на продаваното кученце. За двама от продавачите са реализирани по няколко проверки със среща за оглед и покупка на различни породи кучета по различни публикувани от тях обяви.

3. РЕЗУЛТАТИ

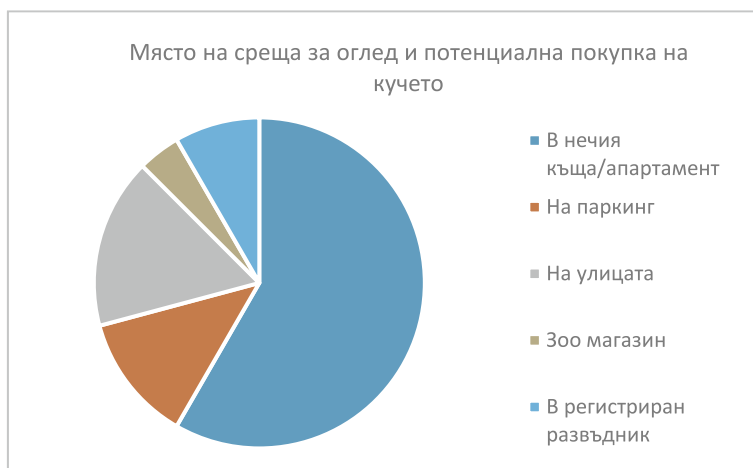
От двадесет и четирите проверки, при които е проведена среща, за продажба са предлагани кучета от 14 породи на цена от 90 лв. до 2500 лв. На най-висока цена се продават кучета от породите пудел, френски булдог и померан, а цената варира най-много при породата чихуахуа – от 250 до 1300 лв. за куче.

3.1. Място на осъществяване на покупката

Само 2 от всички 24 реализирани срещи за оглед и потенциална продажба на куче се осъществяват в регистриран развъдник.

Дори при малкото случаи на регистрирани развъдници, пак се наблюдават несъответствия със законодателните изисквания относно идентификация и/или ваксинация на кучетата. Най-често срещите се случват в апартамента или къщата на продавачите или на посочено място на открито – на паркинг или на улицата.

3.2. Място на срещата, условия, има ли други кучета на мястото

В 9 от случаите е имало и други породи кучета, като в 4 от тях мястото за преглед и продажба на кучетата е домът на продавача. При срещите на открито кучетата са били поставени:

- в клетка/кошница;
- в автомобила на продавача;
- в кашон в багажника на колата.

Когато срещите се случват в дома на продавачите, някои от кучетата са били:

- пуснати свободно в двора на къщата или в апартамента;
- в заграждения;
- в кашони;
- в банята.

Няколко последователни проверки по различни обяви на един от продавачите (който в определени моменти има над 60 обяви за кучета на един от сайтовете) потвърждават информацията, че в **малък апартамент се отглеждат поне 20 кучета от различни породи, които се държат по няколко в кашони в коридора на апартамента.**

3.3. Възраст на предлаганото куче - спазено ли е законовото изискване за минимална възраст и отделено ли е твърде рано от майката

Следва да се отбележи, че информацията относно възрастта на продаваните кученца е обявена от продавачите.

Масово продажбата се осъществява в разрез със законовото изискване продаваните кучета да са на възраст от поне 8 седмици.

В $\frac{3}{4}$ от случаите или при 18 от 24те проверки кучетата, които се продават, са на обявена възраст между 40 и 60 дни. При 16 от тях е обявено, че кучетата могат да се вземат веднага, в деня на срещата, а в 11 от случаите майката не е била на място и купувачите не са имали възможност да я видят.

3.4. Поставени ваксини

При извършените проверки, в 6 от случаите или близо $\frac{1}{3}$ от всички проверки е обявено, че кучетата **нямат поставени ваксини**, а само при 3 от проверките е обявено, че кучетата имат всички необходими ваксини. В 10 от реализираните срещи продавачите декларират, че кучето има поставена само първа ваксина.

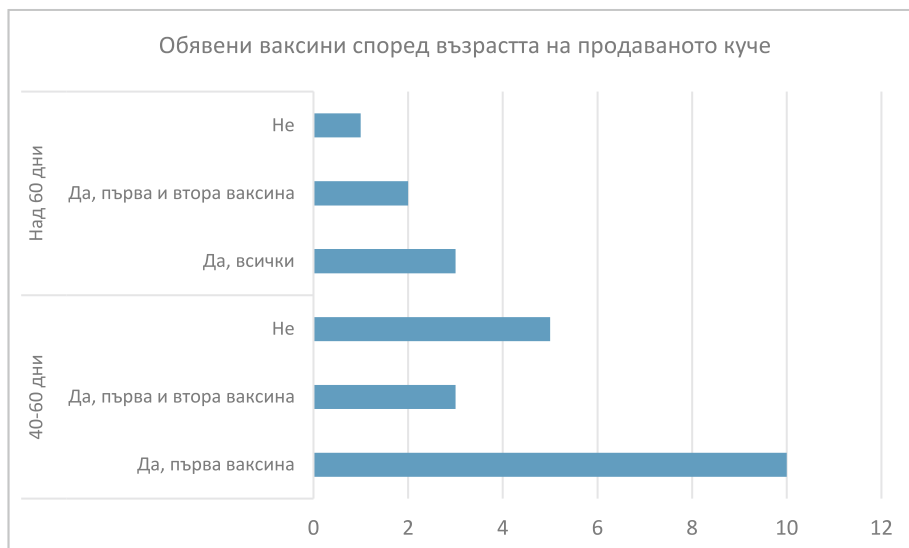
Идентифицирани са следните случаи:

- обявено е, че кучето е на 45 дни, но има втора ваксина – втора ваксина може да бъде поставена най-рано на 8 седмична възраст;
- обявено, че кучето е на 45 дни, но има ваксина против бяс – ваксина против бяс може да бъде поставена най-рано на 12 седмична възраст;
- обявено е, че кучето е на 2 години, но няма ваксина против бяс и не е ваксинирано през настоящата година;
- обявено е, че продавачът ще предостави на купувача втората ваксина, а купувачът трябва да я постави на кучето и да му я заплати;
- обявена е възможност при ветеринарен лекар, познат на продавача, да се запише, че кученцата още на този етап имат втора и трета ваксина и са готови за пътуване, независимо че в действителност те имат сложена само първа ваксина.
- по време на телефонния разговор продавачът обявява, че кучето има поставена втора ваксина

или ваксина против бяс, а впоследствие по време на срещата обявява, че кучето има поставена само първа ваксина;

- обявено е, че кучета, които са на възраст над 3 месеца, нямат ваксина против бяс, защото не е наложителна.

Информацията за поставените ваксини може да бъде проверена в паспорта на кучето, където се попълват всички ваксинации. Резултатите от проучването обаче, показват, че проверка от потенциалния купувач няма как да бъде направена, тъй като за **19 от 24-те реализирани срещи не са предоставени документи за продаваното куче.**

3.5. Идентификация и регистрация на продаваното куче

Паспорт – Предоставени ли са документи

При мнозинството от проверките (19 от 24) няма доказателство за регистрация на кучето.

В 10 от направените 24 проверки е обявено, че кучетата се продават без паспорт, в нарушение на закона. При останалите 14 срещи продавачите са обявили, че кучетата имат паспорт, но само 5 от тях са показали документа. Останалите 9 не са представили документи на потенциалните купувачи, за да се установи истинността на техните думи и съответствието със законовото изискване. Това означава, че при мнозинството от проверките (19 от 24) няма доказателство за регистрация на кучето. Продавачите най-често оправдават липсата на паспорт на животното като казват, че паспортът не е при тях в момента на срещата или изтъкват, че купувачът следва да извади паспорт, за да е вписано неговото име като собственик.

Микрочип

Резултатите от проучването показват пълно пренебрегване на законовото изискване за чипиране на продаваните кучета.

При 21 от 24те проверки е обявено, че кучетата нямат микрочип.

Следва да се отбележи още, че наличието, както и легитимността на микрочип/паспорт на кучетата, за които е обявено, че разполагат с такива, не са верифицирани в информационната система на БАБХ – ВетИс, поради липса на информация за техните номера, а така и невъзможност за осъществяване на проверка.

3.6. Свидетелстване в случай на нарушение

Половината от хората, участвали в проучването като потенциални купувачи, заявяват готовност да свидетелстват пред органите на реда относно случилото се по време на проверката.

4. ОБОБЩЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Резултатите от проведеното проучване по метода „таен клиент“ и реализираните проверки показват масово несъответствие със законовите изисквания за развъждане и продажба на кучета в България.

Развъдник е обект, в който се отглеждат, развъждат и/или предлагат домашни любимци с цел търговия, което следва да функционира според определени изисквания за условията на отглеждане на животните – подслоняване (гъстота, минимална площ за настаняване и осигуряване на интензивно движение и др.), хранене, хигиена, ветеринарномедицинска грижа.

Само 2 от 24 реализирани срещи за оглед и потенциална продажба на куче се осъществяват в регистриран развъдник. Най-често срещите от реализираните проверки се случват в апартамента или къщата на продавачите или на посочено място на открито – на паркинг или на улицата. Това означава, че няма контрол, нито гаранция за начина и условията на отглеждане на продаваните кучета и за тяхното здравословно състояние.

Според българското законодателство в развъдниците следва да се продават само здрави животни, на които е извършена необходимата ветеринарномедицинска профилактика, както и кучета с ветеринарномедицински паспорт, обезпаразитени, ваксинирани и идентифицирани с микрочип, на минималната възраст 8 седмици. Всички животни, предлагани за продажба, трябва да бъдат напълно самостоятелни, а бозайниците – отбити.

Изводите от проучването сочат, че масово продажбата се осъществява в разрез със законовото изискване продаваните кучета да са на възраст от поне 8 седмици. Това показва, че в повечето случаи кучетата са отделени от майката твърде рано, което крие сериозен риск за тяхното здраве и имунна система. От всички 24 реализирани проверки само при една не е констатирано видимо нарушение относно минималната възраст, регистрацията и идентификацията или ваксинацията на продаваното куче. И в този случай обаче, срещата се осъществява в апартамента на продавача, където се отглежда кучето.

Данните за условията, при които се отглеждат или транспортират кучетата, в зависимост от мястото на срещата, повдигат сериозни съмнения за нарушения, свързани с хуманното отношение към животните. Сред най-фрапантните случаи са:

- транспортиране на кучетата по единично или по няколко в кашон в багажника на автомобил в летните дни;
- отглеждане на 7-8 кучета, сред които е обявено, че има и бременна женска, в клетки в изоставена постройка, видимо в много лошо състояние;
- 3 кучета на обявена възраст 40 дни са отделени от майката и се държат в банята на апартамента на продавача, на тъмно;
- поне 20 кучета от различни породи се отглеждат по няколко в кашони в коридора на апартамент в лошо състояние.

Масовата продажба на кучета, по-малки от изискуемата възраст от минимум 8 седмици, води и до незаконната продажба на кучета, които нямат поставени задължителните ваксини. Според българското законодателство всички кучета след 6 седмична възраст подлежат на обезпаразитяване и ваксинация срещу болести по кучетата, различни от болестта бяс. След 6 седмична възраст се поставя първа ваксина, а след 8 седмична – втора ваксина. **При близо 1/3 от всички проверки е обявено, че кучетата нямат поставени ваксини, а само при 3 от проверките е обявено, че кучетата имат всички необходими ваксини.** Идентифицирани са множество нарушения, свързани с подадена противоречива/невярна информация за поставените ваксини, спрямо обявената възраст на кучетата. В допълнение, в един от случаите е обявена възможност при ветеринарен лекар, познат на продавача, да се запише, че кученцата имат втора и трета ваксина и са готови за пътуване, независимо че според продавача в действителност те имат сложена само първа ваксина. **Продажбата на кучета без задължителните ваксинации е изключително рисков фактор за здравето на закупеното куче, а в някои от случаите и за здравето на хората.** Заболяванията са често срещани във ветеринаромедицинската практика в България. **Лошите условия на отглеждане и липсата на ваксинации при незаконно развъжданите кучета водят до разпространяване на заболяванията и летален изход на поколенията в млада възраст.**

Според българското законодателство всички кучета, навършили 6-седмична възраст, подлежат на официална идентификация чрез поставяне на инжектируем транспондер (микрочип) и издаване на идентификационен документ (паспорт) и всички кучета трябва да се продават с паспорт и идентифицирани с микрочип. **При мнозинството от проверките (19 от 24) няма доказателство за регистрация на кучето – не е предоставен паспорт на купувача. В 10 от направените 24 проверки е обявено, че кучетата се продават без паспорт, в нарушение на закона.** Резултатите от проверките категорично показват и пренебрегване на законното изискване за чипиране на продаваните кучета. При 21 от 24те проверки е обявено, че кучетата нямат микрочип.

Липсата на паспорт и микрочип означава, че няма да има възможност за проследяване на продавача и произхода на кучето при необходимост.

Въпреки че извадката не е представителна спрямо всички обяви за кучета, тя до голяма степен показва стандартните практики на голям брой хора в България, развъждащи кучета с цел продажба в страната и в останалата част от ЕС. Проучването също така показва, че голям брой обяви на незаконни развъдници за кучета може да бъде установен и проверен сравнително лесно, тъй като много от продавачите дори не крият част от незаконните практики. Едновременно с това, много от продавачите не показват майката на малки кученца при срещата, тъй като незаконният развъдник се намира на друго място.

За по-голяма яснота относно практиките, прилагаме част от казусите за незаконна търговия с кучета, идентифицирани по време на срещите.

5. КАЗУСИ

ПУДЕЛ

Обадих се на обявата за продажба на куче, порода пудел, на цена от 2500 лв. Попитах дали кучетата имат ваксини. Продавачът каза, че имат ваксина против бяс. Попитах за възрастта и дали може при желание за покупка кучето да се вземе веднага. Продавачът потвърди и каза, че кучето е на 45 дни. Попитах къде може да се срещнем. Каза, че пътува често до София, тъй като внася кученцата от чужбина и в момента пътува и ще минава през София в следващите дни. Уточни, че прави срещите на улицата пред голям хранителен магазин. В деня на срещата продавачът пристигна с кола тип баничарка и спря в локалното пътно платно пред магазина. Пътуваше с още двама души. В колата имаше поне 10 кученца от 4 различни породи – померан, пудел, и френски булдог. Бяха в клетки по няколко – между 2 и 5. Всички бяха на не повече от 50 дни. Пуделите, от които се интересувах, бяха 5 в една клетка. Продавачът, каза че внася кучетата от чужбина и пътува често, като поясни че са от Унгария. Продавачът каза, че кучетата имат ваксини, включително против бяс, сертификат и паспорт, но нямат чип. Не ми показаха документи.

Потенциални нарушения:

- кучета на обявена възраст 45 дни могат да се вземат веднага при законово изискване да са на поне 8 седмици;
- внасят се от чужбина кучета на обявена възраст 45 дни, без да са чипирани;
- покупката се осъществява от бус на улицата;
- обявено е, че кучетата на 45 дни имат втора и трета ваксина – втора ваксина може да бъде поставена след 8та седмица, а третата – след 12тата седмица.
- не са показани документи.

КАВАЛЕР КИНГ ЧАРЛЗ ШПАНЬОЛ

Когато се обадих на телефона от обявата продавачът попита за кои точно кучета се интересувам, защото има няколко породи. Отговорих, че се обаждам за обявата за Кавалер кинг чарлз шпаньол на цена от 1000 лв. Продавачът пристигна с кола, в която имаше 2 кучета. Когато попитах колко са големи, продавачът отвърна, че са на 53 дни. След това зададох въпроса дали веднага може да се вземе кучето, колко време трябва да се чака, продавачът отвърна, че може на същия ден да се вземе. Попитах за майка им, но продавачът не отговори нищо. На въпроса имат ли ваксини, продавачът поясни, че имат ваксина. Попитах дали кучето има ваксина срещу бяс, отговори, че не, защото се слага по-късно. Същия отговор получих и на въпроса дали има чип. Попитах за документите. Отговорът беше, че има всички видове документи, паспорт, сертификат за родословие, но не ги носи. Зададох въпрос дали има и други породи кучета. Продавачът каза, че има и малтийска болонка.

© FOUR PAWS

Потенциални нарушения:

- кучета на обявена възраст 53 дни могат да се вземат веднага при законово изискване да са на поне 8 седмици;
- покупката се осъществява от автомобил на улицата;
- не са показани документи;
- обявено е, че кучетата не са чипирани.

Обадих се на телефона от обявата за кучета чихуахуа на цена от 1300 лв. Беше ми обяснено, че **кучетата са на 45 дни**, не мога да получа кучето веднага, само да го резервирам и че информация за това ще получа на място, когато отида. В момента на посещение, ако си харесам куче, мога да го резервирам. Срегнахме се в къща, регистриран развъдник, Продавачът ме покани вътре. Кучетата бяха настанени в зала около 30 кв.м. в отделни бокчета. В залата имаше играчки и топки за кучетата. Кучетата за продан, две женски чихуахуа, бяха поставени отделно. **Майката не беше там**. Имаше още няколко други малки кучета, които са били капарирани по думи на продавача. Продавачът ме държа на разстояние от кучетата и не ми даде да ги пипам, с цел предпазване от зараза. Кучетата имат европейски паспорт и всички нужни ваксини за дните, на които са. **Кучетата нямат микрочип**, имат родословно дърво по думи на продавача. Продавачът каза, че всички документи, които трябва да имат, са налични, тъй като се водят със статут и имат лиценз на развъдник. **Продавачът не ми предостави документи**, но заяви категорично, че имат такива.

Потенциални нарушения:

- кучета на обявена възраст 45 дни са отделени от майката, която не е представена на потенциалния купувач;
- не са показани документи;
- обявено е, че кучетата не са чипирани.

Когато казах, че се обаждам за обявата за продажба на пинчери, на цена от 200 лв., продавачът каза, че са дошли да ги видят и са ги "купили на едро" преди няколко дни. Попитах кога очаква да има пак кученца, а продавачът отговори да му се обадя пак след няколко дни. **Срещата се състоя пред дома на продавача - (къща) в село до града**. Когато бях на адреса, се обадих и продавачът излезе. Носеше 2 кученца в един кашон. Отвори колата си и сложи кашона там, за да мога да ги видя. После отиде да вземе още 2 кучета. Животните изглеждаха жизнени, но трепереха, а навън беше доста топло. Продавачът каза, че първите 2 са на 250 лв., а другите 2 са по 200 лв, тъй като били от по-дребни родители. **Кучетата бяха на 45 дни и продавачът каза, че може веднага да се вземат**. Попитах за ваксини. Казах ми, че нямат, само са обезпаразитени. Нямаха нито паспорт, нито микрочип. Нямахме как да ми предоставят и сертификат. Аз попитах продавача кой ги развъжда. Отговори, че негови приятели се занимават и само ги продава.

Потенциални нарушения:

- кучета на обявена възраст 45 дни могат да се вземат веднага при законово изискване да са на поне 8 седмици;
- покупката се осъществява пред дома (къщата) на продавача на улицата;
- обявено е, че кучетата нямат поставени ваксини;
- обявено е, че кучетата нямат паспорт;
- обявено е, че кучетата не са чипирани;
- обявено е, че други лица развъждат кучетата, а продавачът ги продава.

КАЗУС 5

ПОМЕРАН

Когато се обадох на обявата за померан на цена от 1000 лв., продавачът ме попита коя точно обява гледам, защото имал няколко качени активни обяви. След като поясних, попитах на колко дни е кучето. Продавачът ми каза, че кученцето е на два месеца. Попитах дали мога да го взема веднага, ако реша. Продавачът каза, че няма проблем. **С продавача се срещнахме на домашния му адрес, където да ми покаже кученцето. Продавачът дойде и донесе кученцето отвън.** На мястото успях да видя още три кучета. Те също бяха померани, но бяха възрастни. Бяха в двора в една клетка. Продавачът показа кои от тези три кучета са родителите на малкото кученце, което беше на 60 дни.

Попитах продавача за документите на кученцето, за паспорт, родословие, поставен микрочип, ваксини, обезпаразитяване и т.н. **Продавачът каза, че кученцето е обезпаразитено два пъти, има и една поставена ваксина, като скоро му предстои и втората. Не му е поставян микрочип, като обяснението на продавача беше, че е по-добре аз да му поставя, за да си е с моето име като собственик. Продаваното куче по думите на продавача има паспорт, но той не е европейски, а български. Продавачът не ми го показва, но увери, че ще ми продаде кучето с паспорт.** Попитах продавача дали развъжда и други породи. Каза ми, че има и йоркита. Допълни, че има и кученца померани на 40 дена, но те са от други родители и са с друг цвят. За тях каза, че цената им е по-висока, като варира според пола и цвета. Попитах къде ги гледа, продавачът посочи място зад къщата.

© FOUR PAWS

Потенциални нарушения:

- покупката се осъществява пред дома на продавача на улицата;
- обявено е, че кучето няма паспорт;
- обявено е, че кучето не е чипирано;
- обявено е, че продавачът развъжда и отглежда кучетата в двора на къщата си.

КАЗУС 6

ЧУХУАХУА

При телефонното ми обаждане за обява за продажба на кучета чихуахуа на цена от 600 лв., с продавача се разбрахме да се срещнем на паркинг на голям хранителен магазин за оглед на кучетата. При срещата продавачът беше сложил 2 кученца в голяма кошница в колата. Кучетата бяха на 2 месеца и можеха да се вземат веднага. Продавачът каза, че имат първа ваксина и до седмица трябва да се постави втора. Показа ми паспорта по собствена инициатива и **поясни, че нямат микрочип. Нямат сертификат за родословие, но ми показаха снимки на родителите.**

Потенциални нарушения:

- покупката се осъществява от автомобил на улицата;
- обявено е, че кучетата не са чипирани.

© FOUR PAWS

КАЗУС 7

ПИНЧЕР

Когато се обадох на обявата за продажба на пинчери на цена от 200 лв., продавачът ми каза, че кучетата са на 40 дни, могат веднага да бъдат взети и нямат ваксини. Даде ми адрес, на който да отида за оглед на кучетата. Срещата се състоя в къщата на продавача. В двора имаше допълнителна постройка, където бяха кученцата. Имаше 3 черни и 1 кафяво пинчерче, 2 женски и 2 мъжки. Кучетата се опитваха да привлекат внимание. Бяха им заградили с кашони, за да не преминават извън постройката. Дадох ми едното мъжко кученце. Продавачът каза, че нямат паспорт, нямат и микрочип, и като го взема аз да му купя най-добре. Попитах дали има някаква ваксина – няма. Обясни, че били много малки и вече аз като си го взема, да си ги слагам. Аз попитах за майката, но тя не била сега тук и нямало как да я видя. В двора имаше кане корсо и немска овчарка, която щяла да ражда скоро.

© FOUR PAWS

Потенциални нарушения:

- кучета на обявена възраст 40 дни могат да се вземат веднага при законово изискване да са на поне 8 седмици;
- покупката се осъществява в дома на продавача;
- обявено е, че кучетата нямат поставени ваксини;
- обявено е, че кучетата нямат паспорт;
- обявено е, че кучетата не са чипирани;
- обявено е, че продавачът развъжда и гледа различни породи кучета в къщата си.

КАЗУС 8

ФРЕНСКИ БУЛДОГ

При обаждането по обява за продажба на кучета френски булдог на цена от 900 лв., ми беше обяснено, че кучетата са на 45 дни и имат ваксина, европаспорт, а тези дни ще им бъде поставена 2-ра ваксина и трябва да отида на място да ги разгледам. Мога да получа кучето веднага от мястото, на което ще се проведе срещата. В уговореното време се срещнахме с продавача, същият ме прие в къщата, където гледа кучетата. Продавачът изкара майката с кученцата в двора. Беше обявено, че кучетата имат европейски паспорт и първа ваксина, а също и че са обезпаразитени. По собствена инициатива продавачът ми показа паспортите, където бяха вписани ваксините и хапчета за обезпаразитяване. Кучетата нямат микрочипове и документ за родословие. Продавачът ми показва на снимка бащата на малките кученца.

© FOUR PAWS

Потенциални нарушения:

- кучета на обявена възраст 45 дни могат да се вземат веднага при законово изискване да са на поне 8 седмици;
- покупката се осъществява в дома на продавача;
- обявено е, че кучетата не са чипирани.

КУЧЕТА ОТ РАЗЛИЧНИ ПОРОДИ

Обща информация по случая

През 2020 г. във Фондация „Четири лапи“ получихме сигнал за продажба на кучета, по-малки от 8-седмична възраст в обява в интернет. Според сигнала, по телефона продавачът е казал, че предлаганите кучета са на 45 дни. Има посочен фалшив номер на животновъден обект и предлага различни породи кучета от профила си. Към тогавашния момент човекът сигнализира и към сайта, които обаче не могат да упражнят контрол, поради липса на доказателство за възрастта на кучетата.

През февруари 2021 г. получихме още един сигнал по обява, цитираща същия обект. В обявата ни сигнализира за лоши условия, при които се отглеждат кучета от породата „чихуахуа“ в апартамент, които се продават чрез обяви в интернет. Според получения при нас сигнал, в апартамента към момента на посещението през февруари 2021 г. се намират голям брой кучета, които са недохранени, слаби и изплашени. Някои от кучетата се намират в клетки, а другите – в кашони. От другите стаи са се чували вой и скимтене.

Инициирахме проверка от контролните органи по сигнала, но поради липса на детайли, такава не успя да бъде осъществена.

Това е класически случай за развъдник, който не се води от законовата рамка, а хората, които ни сигнализира за него, остават ужасени от условията, в които се отглеждат кучетата. Има много места в страната, които до голяма степен отговарят на това описание – това е опасно както за отглежданите животни, към които не се проявява хуманност при отглеждането, така и за потенциалните нови собственици.

Като част от проучването „таен клиент“ проверихме няколко актуални обяви за различни породи на същия продавач и установихме, че същият обект продължава да продава кучета от различни дребни породи без мястото, на което да ги продава да е регистрирано в списъка с регистрирани развъдници на страницата на БАБХ и без животните да са микрочипирани. Освен това кучетата нямат паспорти и се продават както от въпросното място, така и от автомобил на улицата.

Следващите няколко случая се отнасят за кученца, предлагани от същия продавач.

ПОМЕРАН

При телефонното ми обаждане по обява за продажба на кучета померан, продавачът ми каза, че кученцата са от три различни майки, отбити са и са **готови за взимане още в деня, в който мога да отида да ги видя, когато са на около 45 дни**. Като адрес за среща за начало получих само ориентир. Продавачът каза, че при второ обаждане, когато съм наблизо, ще ми даде по-подробна информация. След повторно обаждане от моя страна в деня на срещата ми беше даден точен адрес на жилищен блок. Продавачът ме чакаше на улицата пред блока. Продавачът ми каза, че ако желая, мога да отида при познат негов ветеринар, за да се запише, че кученцата още на този етап имат втора и трета ваксина и са готови за пътуване, независимо че в действителност те имат сложена само първа ваксина. Кученцата се държаха в малък апартамент, от който успях да видя главно коридора – имаше поне 20 кучета, всички от различни породи, наслагани в

© FOUR PAWS

кашони. Освен помераните, разпознах пинчери и кокер шпаньоли. Кучетата изглеждаха уплашени и не спираха да плачат. Показани ми бяха три вида померанчета, като едните бяха по-големи, с поставена втора ваксина. Цената за кученце варираше между 1200-1500 лв. Опитвах се да получа повече информация за майката и бащата, но такава не ми беше дадена. Кучетата нямаха паспорт и микрочип, нито сертификат за родословие. Не бяха предоставени никакви документи.

Потенциални нарушения:

- кучета на възраст около 45 дни могат да се вземат веднага при законово изискване да са на поне 8 седмици;
- над 20 кучета от различни породи в кашони в апартамент;
- покупката се осъществява в апартамент;
- обявено е, че кучетата нямат паспорт;
- обявено е, че кучетата не са чипирани;
- обявена е възможност при познат ветеринар да се фалшифицира информацията, че кученцата още на този етап имат втора и трета ваксина и са готови за пътуване, независимо че в действителност те имат сложена само първа ваксина.

© FOUR PAWS

ЧИХУПИНЧЕР

Чухме се и се разбрахме да се видим в апартамент на продавача – стар апартамент в стар блок. Кученцата бяха разделени в малки кашони по 3-4 кученца в кашон, като във всеки кашон имаше различни малки породи. В самите кашони имаше нахъсани вестници. Имаше над 20 кученца по кашоните. Като влязох, всички започнаха да подскачат. Малко след това се поуспокоиха. Честно казано не ми хареса гледката и условията, в които живеяха кученцата. Продавачът каза, че взима кучетата от развъдник и нямат сертификат за родословие. Нямат паспорт и микрочип, но имали ваксини – само първа ваксина. Продавачът не знаеше дали ще взима повече кучета, но каза, че с това се занимава.

Потенциални нарушения:

- над 20 кучета от различни породи в кашони (по няколко в кашон), в апартамент;
- покупката се осъществява в апартамент;
- обявено е, че кучетата нямат паспорт;
- обявено е, че кучетата не са чипирани.

© FOUR PAWS

© FOUR PAWS

ДЖАК РЪСЕЛ

Обадих се на посочения телефон в обява за продажба на кучета джак ръсел на цена от 300 лв. Продавачът каза, че мога да го видя още в същия ден и да го купя при желание от моя страна. Попитах къде трябва да отида, за да го видя, на което продавачът отговори, че може да се срещнем навън и той ще го доведе. Отидох на уговореното място – паркинг на ЖП гара. Продавачът дойде само с кучето от обявата. Кучето беше в кашон в багажника на колата и изглеждаше уморено и мръсно. Въпреки че продавачът каза, че има сложени две ваксини по телефона, след това на срещата каза, че е сложил само първа ваксина, а втората трябва да се сложи след 10-12 дни. Кучето е на 2 месеца. Каза, че няма никакви документи, нито паспорт, нито микрочип. Също така каза, че освен тази порода предлага кокери, бигъли, чихуахуа и пинчери и може да предложи друга малка порода.

Потенциални нарушения:

- покупката се осъществява от паркинг, където кучето е в кашон в багажника на автомобил;
- по телефона е обявено, че кучето има първа и втора ваксина, след това на срещата е обявено, че е сложил само първа ваксина, а втората трябва да се сложи след 10-12 дни;
- обявено е, че кучето няма паспорт;
- обявено е, че кучето не е чипирано.

© FOUR PAWS

ЧУХУАХУА

Обадих се на обява за продажба на чихуахуа, без посочена цена. Продавачът каза, че има кучета, на около 50 дена – бежово, черно и две бели. Белите били най-скъпи, по 450 лв., бежовото – 400 лв., черното – 300-350 лв. Поисках да видя кученцето и той ми каза да се срещнем на гарата. Тръгнах нататък, а едно кученце се подаваше от кашон от багажника. Наближавайки видях, че са 4, както беше казал по телефона. На едното кученце му течаха оченцата, казах му, продавачът го взе и го избърса, но не се съгласи с мен. На мен ми се виждаха еднакви по възраст горе-долу, но той каза впоследствие, че са от различни майки и са на около 50 дни. Ядяли гранули и си живеели в кашона. Предложи ми веднага

да взема едно и да го гледам така, докато дойде време да го подаря. Кашонът беше постлан с вестници и те вършеха вътре нуждите си. Каза, че всичките имат първа ваксина – рано било за втора. Кучетата нямат паспорт, защото новият собственик си вадел паспорта. Нямат микрочип.

Потенциални нарушения:

- покупката се осъществява от паркинг, където кучетата са в кашон в багажника на автомобил;
- кучета на обявена възраст 50 дни могат да се вземат веднага при законово изискване да са на поне 8 седмици;
- обявено е, че кучетата се гледат в кашон;
- обявено е, че кучетата нямат паспорт;
- обявено е, че кучетата не са чипирани;
- констатирано е, че поне едно от продаваните кучета не е напълно здраво.

© FOUR PAWS

ЙОРКШИРСКИ ТЕРИЕР

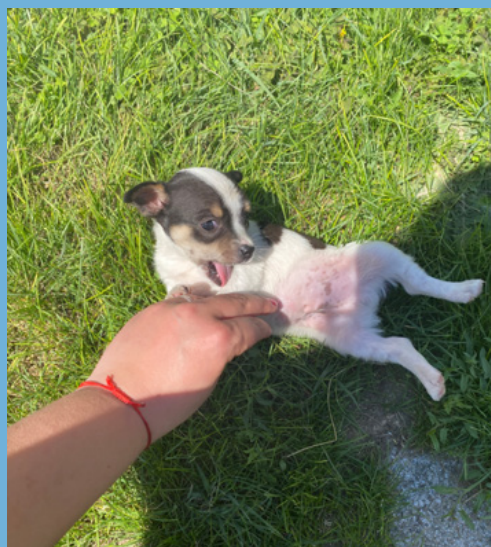
След като се обадих на съответния номер от обявата за продажба на куче йоркширски териер, на цена от 850 лв., продавачът ми обясни, че на кучето са поставени две ваксини, предстои трета и има паспорт. Също така ми обясни, че то е на 2 месеца и може да се закупи веднага, и няма нужда да се чака. **Даде ми адрес на апартамент, където да се срещнем за оглед. Когато отидох на адреса, продавачът ме покани в апартамента.** Кученцето се намираше в коридора близо до вратата, в малко кучешко легло. Майката също беше там. Продавачът по своя инициатива ми показва паспорта на кучето, където имаше налични двете поставени ваксини от задължителните три (без ваксина за бяс) за кучетата и ми каза, че с този паспорт може да пътува извън страната. Каза ми, че в паспорта ще се запише моето име като собственик, след като бъде взето кученцето. **Кучето няма микрочип и сертификат за родословие.** Показа ми бащата на снимка.

Потенциални нарушения:

- покупката се осъществява в апартамент;
- обявено е, че кучето не е чипирано.

ПИНЧЕР

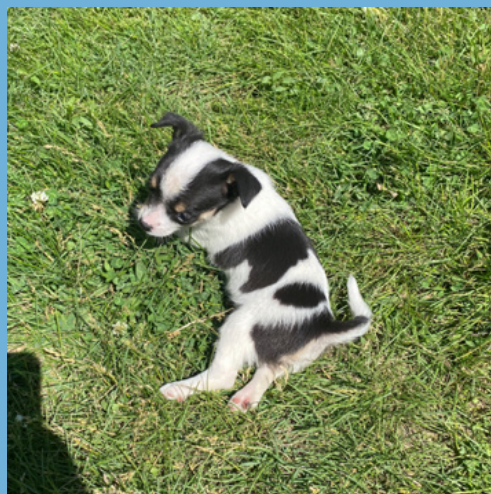
По време на телефонния разговор относно онлайн обява за продажба на куче пинчер на цена от 300 лв., продавачът ми каза, че **от 10 години има такива кученца** и ме покани да **видя майката и бащата, и братче от предно котило в къщата на родителите му, където се гледат кучетата.** Пристигнах и звъннах, че съм **пред къщата.** Поканиха ме в двора да видя кученцата и пуснаха и майката, и братчето на година и половина. Заведоха ме до малките – имаше две кученца – черно и едно черно и бяло на петна, като черното е женско и беше капарирано. Казаха ми, че кученцата сега стават на **46 дни** и **нямат още никакви ваксини.** Обясниха, че следва да бъдат обезпаразитени и след 2 седмици ще бъде поставена ваксина – **навярно от новия собственик, защото кучето може да се вземе веднага на огледа.** **Нямат паспорт и микрочип.** Попитах дали имат някакъв сертификат за родословие и ми обясниха, че ги **отглеждат от 10 години** и **нямат никакви документи, развъждат си ги у тях.**

© FOUR PAWS

Потенциални нарушения:

- кучета на обявена възраст 46 дни могат да се вземат веднага при законово изискване да са на поне 8 седмици;
- покупката се осъществява от дома на продавача, където се развъждат и отглеждат кучетата;
- обявено е, че кучетата нямат ваксини;
- обявено е, че кучетата нямат паспорт;
- обявено е, че кучетата не са чипирани.

КАЗУС 12

АЛАБАЙ

При обаждането ми по обява за продажба на кучета алабай на цена 350 лв., **продавачът ме покани за оглед на кучетата в неговата къща**. Кучетата бяха 3 на брой – 1 мъжко и 2 женски, отделени в клетки. Продавачът ми показа кучетата и ме запозна с тях като характер и особености. Кучетата са на 4 месеца и имат поставени и трите ваксини и са обезпаразитени. Кучетата имат европейски паспорт, но **нямат микрочип**. **Не ми показаха документи**, но ме увериха, че имат такива. Продавачът ме информира, че **мъжкото куче има херния** и ми я показа, като обясни, че това било характерно за мъжките кучета от тази порода и се израства с възрастта, но също може да се оперира на по-късен етап. Кучетата могат да се вземат веднага.

Потенциални нарушения:

- покупката се осъществява от дома на продавача;
- не са показани документи, обявено е, че не са чипирани;
- обявено е, че едно от кучетата, което се продава, не е здраво.

© FOUR PAWS

КАЗУС 13

АНГЛИЙСКИ СЕТЕР

Когато се обадих на посочения телефон в обявата за продажба на английски сетер за 90 лв., **продавачът поясни, че са останали само 3 мъжки и ме покани на среща в неговата къща**. Когато спрях пред къщата, веднага се появи продавачът и ме покани да вляза. Кученцетата бяха пуснати заедно с майката. Продавачът ми ги показа и ми каза, че са на 2 месеца и кучето може да бъде взето веднага. Обясни, че кучетата са ваксинирани с първа васкина и са обезпаразитени. **Също така ми каза, че при продажба ще ми даде втората ваксина или може и той да ги ваксинира, като цената на ваксината е за моя сметка**. Също така продавачът ми каза, че при продажбата дава опаковките на поставените ваксини, за да може да се впишат при издаване на паспорт. **Нямат паспорт и микрочип**.

Потенциални нарушения:

- покупката се осъществява от дома на продавача;
- обявено е, че кучетата нямат паспорт;
- обявено е, че кучетата не са чипирани;
- обявено е, че поставянето на втора ваксина, която продавачът ще предостави, е за сметка на купувача.

© FOUR PAWS

Обадих се по обявата за мопс на цена от 600 лв. и продавачът каза, че кучетата са на 2 години. Каза, че държи кучетата на село и се уговорихме за среща. От там отидохме до старо ТКЗС. Имаше много дълъг тревист участък, през който вървахме пеша, за да стигнем до нещо като хамбар, който видимо е в много лошо състояние. Там имаше клетки със 7-8 кучета вътре. Миришеше неприятно. Когато ни чуха, кучетата веднага започнаха да скимтят. Подскачаха и искаха отчаяно да излязат от там. Аз попитах дали ги изкарват от клетките. Продавачът отговори, че когато ги храни, ги пуска да се разхождат там, в постройката. Аз попитах на каква възраст са. Казаха ми, че всички са между една и три години и са само женски. Аз попитах дали имат паспорти. Продавачът каза, че нямат, защото си ги гледали за себе си и не смятали, че има нужда от паспорт и аз мога да си взема. Нямат и микрочип. Попитах дали кучето има ваксина. Каза, че са им слагани преди, но тази година нямат, ама пък били обезпаразитени. Продавачът каза, че имали родословие, но не е взето. Били чистокръвни, защото главичките им били малки. Попитах дали няма да има по-малки кучета. Продавачът показва една от женските и каза, че е бременна и ще има малки до 20 дни, ако искам мога да изчакам и да взема и от тях. Продавачът каза, че има и френски булдог и също и от тях продава.

© FOUR PAWS

Потенциални нарушения:

- покупката се осъществява в изоставена, отдалечена постройка, където кучетата се държат в клетки от по 7-8 кучета, като постройката не е регистрирана като развъдник;
- обявено е, че кучетата на възраст м/у 1 и 3 години не са ваксинирани през настоящата година;
- обявено е, че кучетата нямат паспорт;
- обявено е, че кучетата не са чипирани.

КАЗУС 15

ЧИХУАХУА

Свързах се с продавача и обясних, че желая да получа информация за кучетата чихуахуа, които продава за 250 лв. Продавачът поясни, че се гледат в село до града и се уговорихме да се срещнем и като отида в селото, да се обадя. Когато пристигнах, продавачът обясни, че **ще покаже двете малки кучета отвън на улицата, защото майката била доста злобна и за да не ме ухапе**. Кучетата са на 65 дни, имат поставени 1-ва и 2-ра ваксина. Имат паспорт и могат да се вземат веднага, ако харесам някое от двете. **Нямат микрочип. Продавачът не ми показва документи.**

Потенциални нарушения:

- покупката се осъществява на улицата пред дома на продавача;
- не са предоставени документи;
- обявено е, че кучетата не са чипирани.

© FOUR PAWS

КАЗУС 16

ЧИХУАХУА

Обадих се на обявата за продажба на чихуахуа за 500 лв. Продавачът каза, че са били 4 кученца, но в момента са останали само две и мога да ги видя по всяко време в апартамента му. Когато пристигнах, продавачът каза, че мога да вляза и да видя кученцето, което беше останало. Продавачът обясни, че предците на кученцата са купувани от развъдник в Испания и че родителите им са били шампиони в конкурси за хубави кученца. Продавачът каза, че кученцата са на 2 месеца, имунизирани, с паспорт и микрочип, и кученце може да се вземе веднага. Показа имунизационен паспорт с 2 поставени ваксини и обясни, че скоро трябва да се постави следваща ваксина, която аз трябва да поставя, ако го купя.

© FOUR PAWS

Потенциални нарушения:

- покупката се осъществява от дома на продавача, където се отглежда кучето;

ГОЛДЪН РЕТРИВЪР

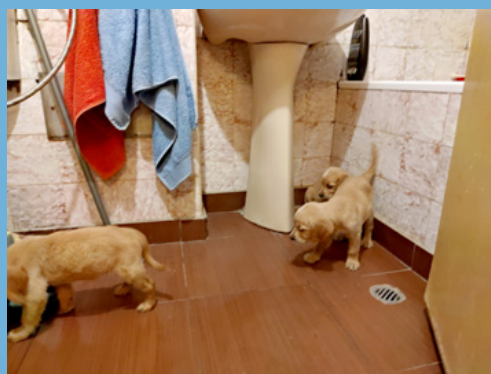
Позвъних на телефонния номер, посочен в обява за продажба на голдън ретривър, с посочена цена 550 лв. Уговорихме се за среща в апартамента на продавача. Кученцата, 3 на брой, бяха в банята, на тъмно. Кучетата бяха кротки и изглеждаха спокойни. Определено изглеждаха леко депресирани и не толкова жизнени, колкото животни, които се отглеждат навън или в по-голямо пространство. Кученцата бяха съвсем малки, едва на 40-тина дни. Продавачът ми каза, че майката се намира в друго село. Беше приготвил кашони, за да мога да взема едно от тях, ако реша. Кученцата имаха само първа ваксина, която беше поставена предния ден. Имаха паспорт и микрочип – продавачът ми показа паспорта, след като поисках. Каза, че има сертификат за родословие, но не ми го показа.

Потенциални нарушения:

- кучета на обявена възраст 40 дни могат да се вземат веднага при законово изискване да са на поне 8 седмици;
- покупката се осъществява от дома на продавача, където кучетата са държани на тъмно в банята;
- кучета на обявена възраст 40 дни са отделени от майката.

© FOUR PAWS

**6. КАКВО МОЖЕ ДА СЕ НАПРАВИ, ЗА ДА СЕ
РЕШИ ПРОБЛЕМЪТ С НЕЗАКОННАТА
ТЪРГОВИЯ С КУЧЕТА?**

6.1. Какво да направим, ако станем свидетели на незаконно развъждане или продажба на кучета?

Всеки, попаднал на случай на незаконна търговия с кучета, следва да подаде сигнал към Българската агенция по безопасност на храните.

Към сигнала трябва да се приложи цялата налична и възможно най-пълна информация, свързана със случая, така че по него да може да бъде организирана проверка.

При жестокост към отглежданите животни, довела до смърт, тежки или трайни увреждания на животно, за случая следва да бъде уведомена и полицията.

6.2. Препоръки към институциите и контролните органи

За да се спре масовото незаконно развъждане на кучета в България, е необходимо да се предприемат масови мерки, които включват както допълване на законодателството, така и много по-засилен контрол върху развъдниците. За целта, е необходимо да се въведе комбинация от следните мерки:

Засилен контрол на задължителната регистрация за лицата, практикуващи развъдна дейност и продаващи кученца

Всеки, който развъжда и продава кучета, трябва да бъде регистриран като развъдчик от първото отглеждано/продадено/подарено животно и да притежава регистрационен номер. Това правило ще осигури солидна основа, за да позволи на контролните органи да откриват и контролират нерегламентираното развъждане и продажба. Това би направило проследяеми и лицата, които се крият зад статута на „малък/хоби развъдчик“. Подобна мярка влезе в сила в Нидерландия през ноември 2021 г.

Въвеждане на мерки за регулиране на онлайн търговията с кучета

Само регистрирани и микрочипирани домашни любимци да се рекламират и продават онлайн от техния регистриран и следователно проследяем собственик. Това изискване към платформите трябва да бъде регулирано законово. До публикуване на обяви за животни за продажба трябва да може да се стига, единствено след като се удостовери, че съответното животно е микрочипирано и регистрирано в Интегрираната информационна система на Българската агенция по безопасност на храните. Номерът на микрочипа на продаваното куче трябва да бъде валидиран преди публикуване на обявата.

Пълни публични регистри с всички лица, които практикуват развъдна дейност

Подобряване на прозрачността и информираността на потенциалните потребители за рисковете на незаконната търговия и наличие на лесно достъпни списъци на регистрираните развъдници, включително информация за тях.

Въвеждане на по-високи санкции за нерегламентирана търговия и развъждане на кучета

Съответните санкции следва да бъдат прилагани към всички обекти в резултат на масови проверки и да обхващат както обектите, които не са регистрирани, така и тези, които са регистрирани, но не се придържат към законодателството. Съответно там, където не може да се гарантира, че регистрираният обект отговаря на законовите изисквания, дейността трябва да бъде прекратявана. Контролът следва да се осъществява както по законовите изисквания на Закона за ветеринарномедицинската дейност, така и на законите, регламентиращи данъчните задължения на обектите, в случай на обект, който е извършвал търговска дейност без регистрация. При съмнения за прояви на жестокост към животните, причиняване на смърт, тежки или трайни увреждания, следва да се прилага и Наказателният кодекс.

Засилен контрол над транспорта на животни и санкции за лицата, продаващи кучета на нерегламентирани за това места

Засилване на контрола върху задължителната идентификация и регистрация на кучета

Въвеждане на нови мерки за лицата, извеждащи от България до пет кучета

Целта е да се намали незаконният превоз и продажба на кучета от незаконни развъдници от България в други европейски страни от лица, които не са регистрирали дейността си и не спазват законовите изисквания. По този начин ще се ограничи потокът на кучета от незаконните развъдници към останалите страни от ЕС.

ЧЕТИРИ ЛАПИ е международна организация за защита на животните, която помага на изложени на прякото човешко влияние животни, разкрива случаи на насилие, спасява животни в нужда и ги защитава. Основана през 1988 г. във Виена от Хелмут Дунглер, организацията се бори за свят, в който хората се отнасят към животните с уважение, съчувствие и разбиране. Кампаниите и проектите на ЧЕТИРИ ЛАПИ са насочени към животни компаньони, в това число бездомни кучета и котки, към селскостопански и към диви животни, като мечки, големи котки, орангутани и слонове, които се отглеждат при неподходящи условия, както и в зони на бедствия и конфликти. С представителства в Австралия, Австрия, Белгия, България, Великобритания, Виетнам, Германия, Косово, Нидерландия, САЩ, Тайланд, Украйна, Унгария, Швейцария и Южна Африка, както и спасителни центрове в 12 страни, ЧЕТИРИ ЛАПИ осигурява неотложна помощ и дългосрочни решения.

Повече информация и детайли за контакт:

Фондация ЧЕТИРИ ЛАПИ
Адрес: ул. "Пиротска" № 8, вх. А, ет. 1 София 1000
Имейл: office@four-paws.bg
Тел.: +359 2 953 17 84
www.four-paws.bg
facebook.com/4lapi
instagram.com/fourpawsbulgaria

Защита на животните.
Навсякъде по света.

